PAISATGES CULTURALS AGRÍCOLES

Recuperació i potenciació de pràctiques tradicionals d'explotació

Jornades tècniques

31 març – 1 abril 2022

Assistència gratuïta amb inscripció prèvia
Aforament limitat

Inscripció i programa

CENTRE DE CONGRESSOS
"CIUTAT D'ELX"

CENTRE DE CONGRESSOS
CIUTAT D'ELX

PATRIMONIO MUNDIAL

Alianza Paisajes Culturales

Ajuntament d'Elx

PATRONAT DEL PALMERAR D'ELX

visitelche.com

Cátedra Palmeral d'Elx
UNIVERSITAS Miguel Hernández

TALLERS TÈCNICS. PAISATGES CULTURALS: REPTES COMPARTITS

PAISATGES CULTURALS AGRÍCOLES

Recuperació i potenciació de pràctiques tradicionals d'explotació

ELX 2022

31 març – 1 abril

TEMÀTICA

El paisatge agrícola com a Patrimoni Cultural engloba, en la seua concepció, les característiques més elementals i igualment més singulars i excepcionals del desenvolupament cultural de l'home al llarg del temps, lligat inexorablement al desenvolupament de l'agricultura i la transformació del territori mitjançant la utilització de sistemes sostenibles d'explotació.

Aquesta confluència entre el recurs agrícola tradicional adaptat al medi i l'originalitat i la singularitat del paisatge generat han anat forjant de manera dinàmica, adaptant-se a les circumstàncies de cada època, uns senyals d'identitat propis i originals, i que han generat, alhora, un patrimoni intangible d'usos, tècniques i tradicions. Serà la combinació i l'equilibri entre aquests patrimonis els que atorguen a aquests llocs un valor universal excepcional com a Patrimoni Mundial.

El conjunt d'aquests paisatges agrícoles i agropastorals, tant del Patrimoni Mundial com afins, fins i tot podent semblar a primera vista diferents en els seus entorns i característiques, mantenen una coherència comuna en la seua concepció i reconeixement, compartint inquietuds, reptes i amenaces que els són comunes: pèrdua de valors originaris, transformació del territori, sistemes de reg tradicionals, manca de mà d'obra i cultius, riscos del canvi climàtic, etc.

El reconeixement, la preservació i la transmissió a futures generacions d'aquests béns culturals agrícoles passa forçosament per recuperar i mantindre la seua funcionalitat i l'activitat agrícola que els ha generat, mantenint les seues condicions d'integritat i autenticitat com a patrimoni viu i evolutiu.

El manteniment d'aquests paisatges en la seua condició com a recurs agrícola, que implícitament origina el seu potencial etnològic com a patrimoni immaterial (en totes les seues facetes: reg, tècniques, cultius, construccions, etc.), està lligat de manera ineludible a la seua concepció com a patrimoni cultural, en el qual se sustenta i precisa per a la seua supervivència. Difícilment es pot entendre aquest Patrimoni Cultural si perd la seua condició de Patrimoni Agrícola efectiu.

Alhora, la conjunció i el reforç d'aquests vincles, a més de garantir la sostenibilitat del lloc, millora substancialment la qualitat de vida de les comunitats, com a recurs paisatgístic i mediambiental i com a recurs econòmic font d'aliments saludables i productes sostenibles, i possibilita una oferta turística més atractiva i efectiva basada en experiències.

A partir d'ací, aquests Tallers pretenen, de manera pràctica i participativa de tots els agents implicats, plantejar una reflexió sobre la situació actual en la qual ens trobem posant en comú les inquietuds i les experiències de cada lloc, creant un fòrum de debat sobre aquest tema que ens permeta extraure'n conclusions i estratègies de funcionament comú en nom de la protecció i salvaguarda d'aquest patrimoni.

ORGANITZACIÓ

Ajuntament d'Elx
Regidoria d'Urbanisme. Patrimoni Cultural

Aliança de Paisatges Culturals i Llocs afins, Patrimoni Mundial

COORDINACIÓ

Gregorio Alemañ García
Cap secció tècnica de Patrimoni Cultural
Ajuntament d'Elx
galeman@elche.es

María del Pozo López
Secretària general Aliança de Paisatges Culturals
Directora Fundació Aranjuez Paisatge Cultural
mdelpozo@aranjuez.es

INFORMACIÓ

Secretaria tècnica - TARSA OPC
congresos@tarsa.es - T. 966 615333

Secretaria Aliança de Paisatges Culturals
soporte@alianzapaisajesculturales.org

LLOC DE CELEBRACIÓ

Centre de Congressos «Ciutat d'Elx»
Tel.: 966 658 140
Adreça: Filet de Fora, 1
Correu-e: congresos@visitelche.com

TALLERS TÈCNICS. PAISATGES CULTURALS: REPTES COMPARTITS

PAISATGES CULTURALS AGRÍCOLES

Recuperació i potenciació de pràctiques tradicionals d'explotació

PROGRAMA

Dijous 31 de març. Vesprada (16.00 – 20.30 h)

ACREDITACIONS

16.00 – 16.30 h Recepció i acreditació.

PRESENTACIONS INSTITUCIONALS

16.30 – 17.15 h **Ana María Arabid Mayorga.** Tenienta d'Alcalde d'Urbanisme, Patrimoni Històric de l'Ajuntament d'Elx.
Carlos Sánchez Heras. Subdirecció General CEFIRE.
Antonio V. Bravo Conderana, Subdirector General de Patrimoni Cultural i Museus GVA.
Jordi Tresserras Juan. President ICOMOS Espanya
Carmen Cabrera Lucio-Villegas. Cap d'Àrea- Convencions UNESCO. Ministeri de Cultura i Esport.
Catalina Cladera Crespí. Presidenta del Consell de Mallorca
Presidenta de la Aliança de Paisatges Culturals

PONÈNCIES

17.15 – 18.00 h PONÈNCIA 1. "*El Patrimonio Agrario: principio para el reconocimiento y protección de los bienes culturales agrarios*"
José Castillo Ruiz.

18.00 – 18.15 h Pausa

18.15 – 18.45 h PONÈNCIA 2. *"El Palmeral ilicitano como Patrimonio Agrícola: valores y oportunidades"*
Gregorio Alemañ García.

18.45 – 19.15 h PONÈNCIA 3: "*El dátil, un alimento por descubrir*".
José Ángel Pérez Álvarez

19.15 – 20.00 h **TAULA DE DEBAT.**
Recuperació de pràctiques tradicionals d'explotació: coneixement, reconeixement i potenciació.

20.00 -20.30 h **Exposició productes palmera**

PONENTS - TAULA DE DEBAT 1

José Castillo Ruiz
Catedràtic d'Història de l'Art de la Universitat de Granada. Director d'erph_*Revista electrónica del Patrimonio Histórico.* Director de la Carta de Baeza sobre Patrimonio Agrario. Organitzador de les Trobades Internacionals de Patrimoni Cultural, Baeza novembre 2021, i un dels màxims especialistes a Espanya sobre tutela del Patrimoni Cultural.

José Ángel Pérez Álvarez
Director de la Càtedra del Palmerar d'Elx, Universitat Miguel Hernández, Catedràtic de Universitat en la UMH. Departament Tecnologia Agroalimentària

Gregorio Alemañ García
Cap de la secció tècnica de Patrimoni Cultural, Gestor de Patrimoni UNESCO de l'Ajuntament d'Elx. Doctor en enginyeria de materials, estructures i terreny: construcció sostenible.

Miquel Vadell Balaguer
Arquitecte per la Universitat Politècnica de Catalunya. Director insular de Territori i Paisatge, Consell Insular de Mallorca.

Lina Gràcia i Vicente, *moderadora Taula 1*
Llicenciada en Biologia. Doctora en gestió ambiental i recursos naturals. Assessora de l'àmbit CTEM (*Científic, Tecnològic i Matemàtic*) de CEFIRE.

COL-LABORADORS:

Associació per al Desenvolupament Rural del Camp d'Elx
PUSOL
Yolem Palmerar
Asociación de Productores y Artesanos Palma Blanca Elche
Asociación de Amigos del Arroz con Costra Elche
apelx Asociación de Palmereros de Elche
APDE Asociación de productores de dátiles en Elche

TALLERS TÈCNICS. PAISATGES CULTURALS: REPTES COMPARTITS

PAISATGES CULTURALS AGRÍCOLES

Recuperació i potenciació de pràctiques tradicionals d'explotació

PROGRAMA PRELIMNAR

Divendres 1 d'abril. Matí (09.00 – 13.30 h)

09.00 – 09.45 h PONÈNCIA 4: *"Preservación del paisaje agrario de la Sierra de Tramuntana. La cooperativa Agrícola de Sóller, un ejemplo de éxito"*
Miquel Vadell Balaguer i Miquel Gual Pons

09.45 – 10.30 h PONÈNCIA 5: *"Trabajando el paisaje cultural de la Alhambra: Trayectoria, actualidad y desafíos"*
Catuxa Novo Estébanez

10.30 – 11.00 h Pausa - Café

11.00 – 11.45 h PONÈNCIA 6: *"Análisis de la situación actual y propuestas para un Palmeral con futuro"*
Susi Gómez Vives i Vicente Campos

11.45 – 12.30 h PONÈNCIA 7: *"¿Es posible un Palmeral rural rentable?"*
Marga Guilló Durá, Francisca Serrano i Miguel Ángel Sánchez

12.30 – 13.30 h **TAULA DE DEBAT:**
Convergència del Patrimoni Agrari i el Patrimoni Cultural: Participació i col·laboració dels agents implicats.

TANCAMENT DE LES JORNADES

Divendres 1 d'abril. Vesprada (16.30 – 19.30 h)

Visita tècnica:
Centre Cultural Tradicional Museu Escolar de Puçol.
(Desplaçament per compte de la persona inscrita)

PONENTS - TAULA DE DEBAT 2

Catuxa Novo Estébanez
Enginyera de Monts. Responsable del Servei de Jardins, Boscos i Hortes del Patronat de l'Alhambra i Generalife.

Miquel Gual Pons
President de la Cooperativa Agrícola Sant Bartomeu, Sóller; president Camp Mallorquí.

Marga Guilló Durá
Direcció Associació per al Desenvolupament Rural del Camp d'Elx (ADR)

Susi Gómez Vives
Llicenciada en Ciències Biològiques. Presidenta de l'Associació Volem Palmerar.

Vicente Campos
Representant de l'Associació de Palmerers d'Elx (APELX)

Miguel Ángel Sánchez
President de l'Associació de Productors de Dàtil d'Elx (APDE)

Francisca Serrano
Representant de l'Associació de Productors i Artesans de la Palma Blanca d'Elx.

José Navarro Pedreño, *moderador Taula 2.*
Catedràtic de Ciències Ambientals en la UMHE. Membre de Grup d'Investigació Grup d'Edafologia Ambiental.

COL-LABORADORS:

Associació per al Desenvolupament Rural del Camp d'Elx

Centre de Cultura Tradicional Pusol – Museo Escolar

Volem Palmerar

Asociación de Productores y Artesanos Palma Blanca – Elche

Asociación de Amigos del Arroz con Costra – Elche

apelx – Asociación de Palmeros de Elche

APDE – Asociación de productores de dátiles en Elche